

Nr 260.

Av herr Vigelsbo, om gottgörelse åt jordägare i Kumla m. fl. socknar för förluster, åsamkade av Sagåns översvämning år 1944.

Med anledning av översvämningsskador å växande gröda, som åsamkats en del jordägare efter Sagån i Kumla, Tärna och Simtuna socknar inom Västmanlands län, avsändes en skrivelse till Konungen, daterad den 1 november 1944, med anhållan om förordnande av en opartisk värderingsnämnd för syn och värdering av de uppkomna förlusterna. Länsstyrelsen tillsatte också en värderingsnämnd med jordbrukskonsulenten Torsten Adolfsson som ordförande. Värderingsnämnden uppskattade de lidna förlusterna till sammanlagt 28 784 kronor för de i skadeståndskravet intresserade jordägarna. Under vintern 1945 blev nämndens förslag till skadestånd insänt till länsstyrelsen för yttrande och vidare befordran till lantbruksstyrelsen. Länsstyrelsen tillstyrkte det uppgjorda förslaget till skadestånd. Landshövding Conrad Jonsson hade även tidigare på ort och ställe övertygat sig om de bedrövliga omständigheterna kring översvämningen och de skador denna vållat.

Kungl. lantbruksstyrelsen avstyrkte emellertid ersättningsansökningen, och Kungl. Maj:t fann densamma icke föranleda någon Kungl. Maj:ts vidare åtgärd. Resultatet blev att markägarna fingo stå kostnaden för den av myndigheterna beslutade och företagna värderingen.

Då emellertid otillräckliga och i vissa fall felaktiga upplysningar legat till grund för myndigheternas ställningstagande till ärendet kom frågan genom motion upp vid fjolårets riksdag. Riksdagen avlog motionen på hemställan av jordbruksutskottet. Det synes vara av vikt att närmare granska utskottets skäl för avslag. Till en början framhåller utskottet, att de uppkomna skadorna i viss mån finge tillskrivas den omständigheten att jordägarna under en tämligen lång följd av i nederbördsavseende mera normala år föranletts att med stråsäd och annan gröda beså även marker, som vid en 1905 avslutad syneförrättning för reglering av den del av Sagån, varom vore fråga, icke ansåges komma att bliva helt säkra för översvämningar. Utskottet synes sålunda ha ansett, att när markägarna varit nog oförsiktiga att uppodla marken för nära ån, de måste skylla sig själva om skador uppstå genom översvämning. Gentemot detta kan anföras, att markägarna icke uppodlat någon annan mark än den de blivit tvingade till för att erhålla statsbidrag för 1905 års torrläggning. Utskottet har vidare framhållit, att vissa försummelser från markägarnas sida förelegat i fråga om underhållet av det tidigare företaget. Man har härvid tydligen stött sig på den uppgift, som lämnats,

att intet rensningsarbete förekommit under en tidrymd av 35 år. Denna uppgift är emellertid fullständigt felaktig. Såväl vasskärning som rensningsarbeten ha årligen företagits från 1910 till 1923 och på en viss sträcka ända till 1939. Anledningen till att arbetena upphörde 1923 på en viss sträcka var att frågan om vattendragets fördjupning redan då fördes på tal. Vad angår utskottets framhållande av att skadorna icke kunde anses hava katastrofal karaktär så torde detta vara riktigt, men detta förhållande synes icke böra åberopas som skäl för avslag, då orsaken till skadorna är att söka i vederbörande myndigheters underlåtenhet att vidtaga åtgärder för genomförande av en begärd fördjupning av Sagån. Framställning från markägarnas sida om fördjupning gjordes nämligen redan 1936.

Det avgörande skälet till att motionen avslogs torde dock ha varit att riksdagen erhöll försäkringar om att den sedan flera år pågående nya förrättningen för fördjupning av Sagån med det snaraste skulle slutföras. Vid ärendets behandling i andra kammaren upplystes sålunda, att sammanträde med markägarna utlysts till den 17 juni 1946. Något resultat föranledde dock icke detta sammanträde. Vid detsamma lämnades av lantbruksingenjören vissa upplysningar om företaget och den pågående bearbetningen av utredningsmaterialet. Därjämte utlovades att förrättningen skulle slutföras inom några månader. Efter detta sammanträde synes emellertid ingenting ha blivit åtgjort i ärendet.

Som framgår av det föregående tala starka skäl för att de jordägare efter Sagån, som drabbades av översvämningen 1944, böra erhålla gottgörelse för de skador, som åsamkades dem. I skadestånd bör utbetalas den summa, 28 784 kronor, vartill den tillsatta värderingsnämnden uppskattat förlusterna. En omprövning bör komma till stånd med hänsyn tagen till alla de omständigheter, som förevarit i detta ärende.

Jag förbehåller mig att till vederbörande utskott få överlämna det utredningsmaterial, som kan tjäna till ett allsidigt och riktigt bedömande av frågan.

Med anledning av det anförda hemställes,

att riksdagen, med hänsyn till att de skäl, som vid föregående behandling legat till grund för jordbruksutskottets avstyrkande, icke visat sig hållbara, måtte ånyo upptaga frågan till omprövning och besluta att bevilja 28 784 kronor som gottgörelse åt de jordägare efter Sagån i Kumla, Tärna och Simtuna socknar inom Västmanlands län, vilka åsamkades förluster vid översvämningen år 1944.

Stockholm den 23 januari 1947.

Sven J. Vigelsbo.